EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 9.7.2024
COM(2024) 282 final

2024/0156 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppe punkti 6 läbivaatamise küsimuses Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse otsust, millega määratakse kindlaks liidu nimel võetav seisukoht riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppe (edaspidi „kokkulepe“) punkti 6 läbivaatamise küsimuses.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkulepe

Tegemist on Euroopa Liidu, Ameerika Ühendriikide, Kanada, Jaapani, Korea, Norra, Šveitsi, Austraalia, Uus-Meremaa, Türgi ja Ühendkuningriigi (edaspidi „kokkuleppe osalised“) vahelise suulise kokkuleppega, mille eesmärk on luua raamistik riiklikult toetatava ekspordikrediidi ladusaks kasutamiseks. Tegelikkuses tähendab see, et võrdsustatakse kokkuleppe osaliste tegutsemise tingimused (mille puhul konkurents põhineb eksporditavate kaupade ja teenuste hinnal ja kvaliteedil, mitte sellel, millised on finantseerimistingimused) ning püütakse kõrvaldada riiklikult toetatavast ekspordikrediidist tulenev subsideerimine ja kaubanduse moonutamine. Kokkulepe jõustus 1978. aasta aprillis ja on sõlmitud määramata ajaks. See ei ole OECD õigusakt,[1] kuid OECD sekretariaat aitab seda hallata.

Kokkulepet ajakohastatakse korrapäraselt, et võtta arvesse finantsturu ja poliitika arengusuundi, mis mõjutavad riiklikult toetatava ekspordikrediidi andmist. Kokkulepe on üle võetud ja muudetud ELis õiguslikult siduvaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1233/2011[2]. Kokkuleppe tingimuste läbivaatamine on inkorporeeritud ELi õigusesse delegeeritud õigusaktidega vastavalt määruse (EL) nr 1233/2011 artiklile 2.

2.2. Kokkuleppe osalised ja otsuste tegemine

Liitu esindab kokkuleppe osaliste kohtumistel ja osaliste kirjalikus otsustusmenetluses Euroopa Komisjon. Kokkuleppe muutmise otsused tehakse konsensuslikult.

2.3. Kokkuleppe osaliste kavandatav õigusakt

Praegu toimub kokkuleppe osaliste arutelu kokkuleppe punkti 6 nõutava läbivaatamise küsimustes vastavalt liidu ja mitme muu osalise ettepanekutele. Need ettepanekud on tehtud rahvusvaheliste kliimaeesmärkide arvessevõtmiseks kokkuleppes ja nende kohaselt laiendataks punktis 6 sätestatud keeldu anda toetust sellistele söeküttel töötavatele elektrijaamadele, kus ei kasutata kasvuhoonegaase oluliselt vähendavat tehnoloogiat, kogu fossiilkütustel põhineva energeetika sektorile, välja arvatud piiratud ja selgelt määratletud asjaoludel.

Muudatused on teaduslikult põhjendatud. Rahvusvahelise Energiaagentuuri analüüsi „Net Zero by 2050“[3] kohaselt ei tohiks netonullheite saavutamiseks pärast 2021. aastat teha uusi investeeringuid fossiilkütuste pakkumise tagamiseks. Paljude OECD riikide valitsused ja ekspordikrediidiasutused juba kavatsevad teha oma poliitikas mitmesuguseid muudatusi: näiteks riigi tasandil on välja töötatud järkjärgulise loobumise poliitika, kuid tehtud on ka mitmepoolseid avaldusi, näiteks COP 26 avaldus, mis käsitleb avaliku sektori rahvusvahelist toetust puhtale energiale üleminekule. 2023. aasta aprillis rõhuasid G7 riikide kliima-,

[1] Nagu on määratletud OECD konventsiooni artiklis 5.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ (ELT L 326, 8.12.2011, lk 45).

[3] https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050.

energia- ja keskkonnaministrid uuesti, et kavatsevad ametliku rahvusvahelise rahastamise puhul lähtuda Pariisi kokkuleppe eesmärkidest, kuid märkisid, et arvesse tuleb võtta ka riigi julgeolekut ja geostrateegilisi huve. Nõukogu tunnistas oma 2022. aasta märtsi järeldustes, et nii Rahvusvahelise Energiaagentuuri analüüs kui ka ÜRO valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) analüüs on kasulikud, ning märkis, et liikmesriigid kavatsevad määrata 2023. aasta lõpuks oma siseriiklikus poliitikas kindlaks teaduspõhised tähtajad riiklikult toetatava ekspordikrediidi lõpetamiseks fossiilkütustel põhineva energeetika sektori projektide puhul, välja arvatud piiratud ja selgelt määratletud asjaoludel, mis on kooskõlas eesmärgiga piirata globaalset soojenemist 1,5 h°C-ga ning Pariisi kokkuleppe eesmärkidega[4].

Kavandatava õigusaktiga kehtestataks üldreegel, et fossiilkütustel põhineva energeetika sektorile ei anta riiklikult toetatavat ekspordikrediiti ega sellega seotud abi, välja arvatud piiratud ja selgelt määratletud asjaoludel ning kooskõlas eesmärgiga piirata globaalset soojenemist 1,5 °C-ga ja Pariisi kokkuleppe eesmärkidega. Nende asjaolude laadi selles aktis kindlaks ei määrata, vaid kokkuleppe osalistele jäetakse oma lähenemisviisi kujundamiseks kaalutlusruum. Paindlikkuse mõistliku kasutamise tagamiseks kehtestatakse läbipaistvuse nõue.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Kuna on vaja, et OECD ekspordikrediidikogukond võtaks kliimapoliitika eesmärke arvesse ka kokkuleppe alusel kehtestavates reeglites ja praktilistes meetmetes, püüab liit saavutada, et eelseisvatel kohtumistel jõutaks kõnealuse järkjärgulise loobumise küsimuses kokkuleppele. On põhjust arvata, et sama taotlevad ka mitu teist kokkuleppe osalist, kes on sel aastal teatanud, et lõpetavad toetuse andmise fossiilkütustel põhineva energeetika sektorile, kus ei kasutata kasvuhoonegaase oluliselt vähendavat tehnoloogiat. Liit peaks olema valmis võtma seisukoha kokkuleppe punkti 6 läbivaatamise küsimuses. Käesoleva nõukogu otsuse ettepaneku lisas on esitatud uusim versioon ELi ettepanekust kokkuleppe suhtes seatavate eesmärkide kohta. Liidu seisukoht peaks olema ühineda OECD otsuse suhtes saavutatava konsensusega, kui otsuses on neid eesmärke arvesse võetud.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõike 9 kohaselt võetakse vastu otsused, millega kehtestatakse „lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Nende hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“[5].

---

[4] Nõukogu järeldused ekspordikrediidi kohta, heaks kiidetud nõukogu (majandus- ja rahandusküsimused) 15. märtsil 2022 toimunud 3855. istungil (https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7101-2022-INIT/en/pdf).

[5] Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa *vs.* nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatav õigusakt võib otsustavalt mõjutada järgmise ELi õigusakti sisu: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ. Põhjus on see, et selle määruse artiklis 2 on sätestatud, et „komisjon võtab vastavalt artiklile 3 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks seoses kokkuleppe osaliste vahel kokku lepitud muudatustega suunistes“. See hõlmab kokkuleppe lisade muutmist.

Seepärast on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava õigusakti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava õigusakti peamine eesmärk ja sisu on seotud ekspordikrediidiga, mis kuulub ühise kaubanduspoliitika valdkonda. Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 207.

4.3. Järeldus

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Kuna kavandatava õigusaktiga muudetakse kokkulepet, on asjakohane avaldada see pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2024/0156 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppe punkti 6 läbivaatamise küsimuses Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppes (edaspidi „kokkulepe“) sisalduvad suunised on ELi õigusesse üle võetud ja muudetud ELis õiguslikult siduvaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1233/2011[6].

(2) Kokkuleppe osalised peaksid kokkuleppe punkti 6 kooskõlas sama punktiga läbi vaatama ja selle tingimusi tugevdama, et veelgi paremini saavutada ühist eesmärki – leevendada kliimamuutust.

(3) Kavandatav otsus punkti 6 läbivaatamise kohta peaks olema kooskõlas Pariisi kokkuleppest tulenevate Euroopa Liidu rahvusvaheliste kohustuste ja liidu kliimapoliitikaga.

(4) Euroopa Liidu Nõukogu juba teatas oma 15. märtsi 2022. aasta järeldustes ekspordikrediidi kohta, et liikmesriigid kavatsevad 2023. aasta lõpuks oma riiklikes poliitikadokumentides kindlaks määrata teaduspõhise tähtaja, mil nende riik lõpetab riiklikult toetatava ekspordikrediidi andmise fossiilkütustel põhineva energeetika sektori projektidele, välja arvatud piiratud ja selgelt määratletud asjaoludel, mis on kooskõlas eesmärgiga piirata globaalset soojenemist 1,5 °C-ga ning Pariisi kokkuleppe eesmärkidega.

(5) On asjakohane määrata kindlaks liidu nimel kokkuleppe punkti 6 läbivaatamise küsimuses võetav seisukoht, kuna kokkuleppe osaliste kavandatud otsus on liidule siduv ja võib määruse (EL) nr 1233/2011 artikli 2 kohaselt otsustavalt mõjutada liidu õigusaktide sisu,

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ (ELT L 326, 8.12.2011, lk 45, edaspidi „määrus (EL) nr 1233/2011“).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel võetakse seisukoht ühineda kokkuleppe osaliste konsensusega kokkuleppe punkti 6 ja muude sellega seotud punktide läbivaatamise küsimuses kooskõlas käesoleva otsuse lisaga.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja